

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 5.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.24>

УДК 339.5:339.543

Н. Г. Калюжна,

д. е. н, професор, професор кафедри світової економіки,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0513-705X>

П. О. Горбик,

здобувачка вищої освіти,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6112-5229>

ТАРИФНА ЕСКАЛАЦІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ СИСТЕМИ

N. Kalyuzhna,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of World

Economy, State University of Trade and Economics

P. Horbik,

Student, State University of Trade and Economics

TARIFF ESCALATION AS A FACTOR IN THE TRANSFORMATION OF THE GLOBAL TRADING SYSTEM

В статті обґрунтовано, що сучасна торговельна політика США є важливим фактором трансформації міжнародних економічних відносин. Здійснено аналіз наслідків тарифної ескалації для глобальної торговельної системи на прикладі тарифної політики США. Визначено історично-еволюційні передумови активізації та посилення американського протекціонізму. Проаналізовано трансформаційні тенденції у структурі двосторонньої торгівлі США з основними партнерами. Досліджено наслідки економічного націоналізму для діяльності американських та європейських багатонаціональних компаній. Обґрунтовано наявність тренду до регіоналізації та концентрації торговельних потоків у світовій торгівлі як реакції на тарифну ескалацію США. Визначено, що подальша тарифна ескалація у торговельних відносинах країн світу зумовить незворотну фрагментацію глобальної торговельної системи та багаторазово підвищить ризики розгортання міждержавних та міжблокових воєнно-політичних конфліктів.

One of the key manifestations of the protectionist trend toward the active use of tariff instruments in the trade policies of leading countries is the sharp intensification of tariff regulation in the United States. The article substantiates that contemporary U.S. trade policy is an important factor in the transformation of international economic relations, which underscores the relevance of studying the effects of tariff escalation on the functioning and development of the global trading system.

The paper identifies the historical and evolutionary drivers behind the intensification of U.S. protectionism, which, in particular, stem from the accumulation of the country's trade deficit as a result of uneven productivity growth and shifts in consumption and production patterns.

Transformation trends in the structure of U.S. bilateral trade with its major partners are analyzed, indicating the growing role of nearshoring and friendshoring in the international business processes of American companies as instruments for diversifying and restructuring supply chains. The spread of the "China Plus One" strategy is confirmed as a trend toward the relocation of

overseas production facilities of U.S. companies to countries such as Vietnam, India, and Thailand, alongside a reduction of their presence in China.

The dynamics of U.S.–EU bilateral trade are examined, and the negative effects of mutual economic nationalism on the operations of European multinational companies are confirmed, particularly in industrial sectors such as automotive manufacturing and alcoholic beverage production.

The existence of a trend toward the regionalization and concentration of trade flows in global trade is substantiated as a response to U.S. tariff escalation. It is demonstrated that the forced diversification of supply chains strengthens the positions of alternative centers of influence in the struggle for economic and political dominance. It is argued that further tariff escalation in international trade relations will lead to the irreversible fragmentation of the global trading system and significantly increase the risks of interstate and inter-bloc military-political conflicts.

Ключові слова: *торговельна політика, тарифна ескалація, неопротекціонізм, світова економіка, глобальна торговельна система, міжнародний бізнес, геоекономічна фрагментація, геополітичне суперництво.*

Keywords: *trade policy, tariff escalation, neo-protectionism, global economy, global trading system, international business, geoeconomic fragmentation, geopolitical rivalry.*

Постановка проблеми. У 2025 році глобальна торговельна система зіткнулася з новою хвилею неопротекціонізму, пов'язаною з активним використанням тарифних інструментів у торговельній політиці провідних економік. Одним із ключових проявів цієї тенденції стало різке посилення тарифного регулювання у США, що суттєво змінило рівень захисту внутрішнього ринку та вплинуло на структуру міжнародної торгівлі. Зокрема, у 2025 році середня ефективна ставка імпорتنих тарифів у США

зросла до приблизно 17%, що є найвищим показником з 1936 року [1], і відображає різке відхилення від попередньої тенденції торговельної лібералізації. Запровадження та розширення тарифних обмежень у торговельній політиці США матиме наслідки, що виходять далеко за межі національної економіки і безпосередньо впливатимуть на функціонування глобальної торговельної системи. Сучасна тарифна політика США стає важливим фактором трансформації міжнародних економічних відносин, що актуалізує дослідження наслідків тарифної ескалації для функціонування та розвитку глобальної торговельної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Усвідомлення тектонічних зсувів у світовій економіці, до яких призведе агресивна тарифна політика Д. Трампа на другому терміні його президентства, зумовило сплеск наукового інтересу до проблематики американського протекціонізму у 2025 році. А. Мазаракі та М. Мельник [2] зазначають, що новітні протекціоністські заходи США можуть сприяти посиленню глобальної турбулентності, що створює загрози для стабільності світової економіки у середньо- та довгостроковій перспективі. Й. Абукарі та Р. Салуджа (Abukari, Y., & Saluja, R., 2025) [3] вважають, що тарифна ескалація США є рушієм довгострокових змін у міжнародній торгівлі, та призводить до уповільнення глобального зростання, зростання інфляційного тиску, регіоналізації ланцюгів постачання корпорацій та перенесення їх виробничих процесів до Латинської Америки та Південно-Східної Азії. За оцінками авторів, стійке та тривале підвищення тарифів може призвести до зниження світового ВВП до 1,7%, а обсягів торгівлі більше ніж на 10% до 2030 року. С. Азім, С. Рух, М. Ф. Малік та С.М.А. Шах (Azim, S., Rooh, S., Malik, M. F., & Shah, S. M. A., 2025) [4] зазначають, що обмежувальна тарифна практика, експортний контроль та регуляторна фрагментація як основні вектори зовнішньоторговельної політики провідних країн світу відображають стратегічний зсув від багатосторонньої співпраці то пріоритетності суверенітету та безпеки. Яскравим прикладом трансформації міждержавних відносин з економічного партнерства у геополітичне

суперництво є триваюче з 2018 року торговельне протистояння США та Китаю. В статті Н. Калюжної та І. Стржельської [5] визначено, що деструктивними наслідками американо-китайських торговельних війн для світової економіки та міжнародної торгівлі є перебудова ланцюгів постачання, посилення технологічної конкуренції та викликів глобальній фінансовій стабільності. Й. Говіндхарадж (*Govindharaj, Y., 2025*) [6] зазначає, що тарифи на китайський імпорт призвели до збільшення споживчих витрат, зниження конкурентоспроможності експорту, збоїв у світових ланцюгах поставок та уповільнення економічного зростання як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях, причому основні втрати добробуту понесли споживачі та корпорації США. Т. Кальченко, В. Олійник та О. Фурсова [7] підкреслюють, що кумулятивний ефект тарифної ескалації у відносинах США та Китаю матиме стресовий характер для світової економіки, оскільки призведе до падіння цін на сировинні товари, коливання фондових ринків, руйнації логістичних потоків та перебоїв з поставками. Узагальнюючи думки науковців, можемо згодитися з тезою Ф. П. Ессіз (*Essiz, F. P., 2025*) [8], що внаслідок ініційованої Д. Трампом хвилі націоналізму та протекціонізму світова економіка перебуває на критичному переломному етапі, а міжнародна торгівля з традиційного двигуна економічного зростання перетворюється на інструмент геополітичної напруженості та боротьби за суверенітет.

Метою статті є аналіз наслідків тарифної ескалації як інструменту сучасної торговельної політики та визначення її ролі у трансформації глобальної торговельної системи на прикладі тарифної політики США.

Виклад основного матеріалу. Тарифи традиційно є одним із основних інструментів сучасної економічної політики держав у ліберальній системі міжнародного порядку, яка застосовується для досягнення численних і часто суперечливих цілей. У документах СОТ, зокрема у межах ГАТТ 1994 року тарифи визначаються як легітимний інструмент торговельної політики, застосування якого регулюється принципом недискримінації та свободи торгівлі (ст.1). Водночас тарифи можуть бути виправдані в разі загрози

національній безпеці (ст. 20) чи у випадку ризику спричинити серйозну шкоду вітчизняним виробникам (ст. 19) [9]. До того ж держава має право змінити «*поступку*» – тариф у такому ступені і протягом такого часу, які можуть бути необхідними для попередження або усунення наслідків такої шкоди вітчизняному виробнику (ст. 19 п.1b) [9]. На сьогоднішній день позбавлення фінансування і блокування основних функцій СОТ Сполученими Штатами Америки у поєднанні із характерною протекціоністською політикою Д. Трампа, можна сказати, поклали кінець цій міжнародній інституції. Історично тарифи виконували три функції – генерування державних доходів, захист вітчизняної промисловості та сприяння (недискримінаційному) доступу до зовнішніх ринків, разом відомі як три принципи тарифної політики: дохід, обмеження та взаємність. Автори [10] зазначають, що одним із перших ідей привабливості односторонніх тарифів для великих економік як інструменту впливу на цінові параметри міжнародної торгівлі сформулював Гаррі Г. Джонсон. Він пояснив, що країни, які мають достатню ринкову силу, можуть прибігати до застосування тарифів для впливу на міжнародні ціни, тим самим покращуючи умови торгівлі для себе. Коли торговельні партнери вживають аналогічних заходів у відповідь, глобальні торговельні структури коригуються, збільшуючи ризик негативних втрат добробуту та скорочуючи світову торгівлю, особливо у сценарії некоопераційної багатосторонньої тарифної ескалації «око за око» або повномасштабної торговельної війни [10].

На сьогоднішній день економіка США перебуває в стані структурного дефіциту не тільки в торгівлі, але й в державному бюджеті, негативні показники яких продовжують бити рекорди. У 2024 році торговельний дефіцит досяг майже 920 млрд доларів, збільшившись на 17% у порівнянні із 2023 роком [3]. Водночас дефіцит бюджету становив 1,877 трлн доларів [3]. Такі негативні тенденції обумовили зовнішню торговельну політику адміністрації Д. Трампа в квітні 2025 року, яка була спрямована на скорочення імпорту за допомогою встановлення ввізних тарифів, збільшення

експорту США за рахунок збільшення поставок природного газу до Європи та послаблення фіскальних обмежень. Президент США керувався тим, що тарифи захистять вітчизняні галузі промисловості, що переживають труднощі, виправлять торговельний дисбаланс та сприятимуть реіндустріалізації й поверненню виробництва на американський ринок шляхом імпортозаміщення та зовнішніх іноземних інвестицій. В результаті високі тарифні ставки призвели спочатку до сплеску імпорту товарів та сировинної продукції американськими компаніями для забезпечення стоку і майбутнього виробництва. Проте згодом це супроводжувалося скороченням імпорту, підвищенням вартості сировини для вітчизняних виробників, зростанням цін на кінцеву продукцію для споживачів і загостренням торговельної напруженості для США у своїх відносинах з ключовими партнерами. Найсерйозніше зменшення темпів зростання двосторонньої торгівлі США з ключовими партнерами внаслідок високих тарифів зафіксовано, зокрема, із Канадою та Мексикою – запроваджено додаткове 25% мито на імпорт сталі та алюмінію, руйнуючи принцип дії та переваги від ЗВТ – USMCA, а також із Китаєм – мита сягають більше 100% (рис. 1).

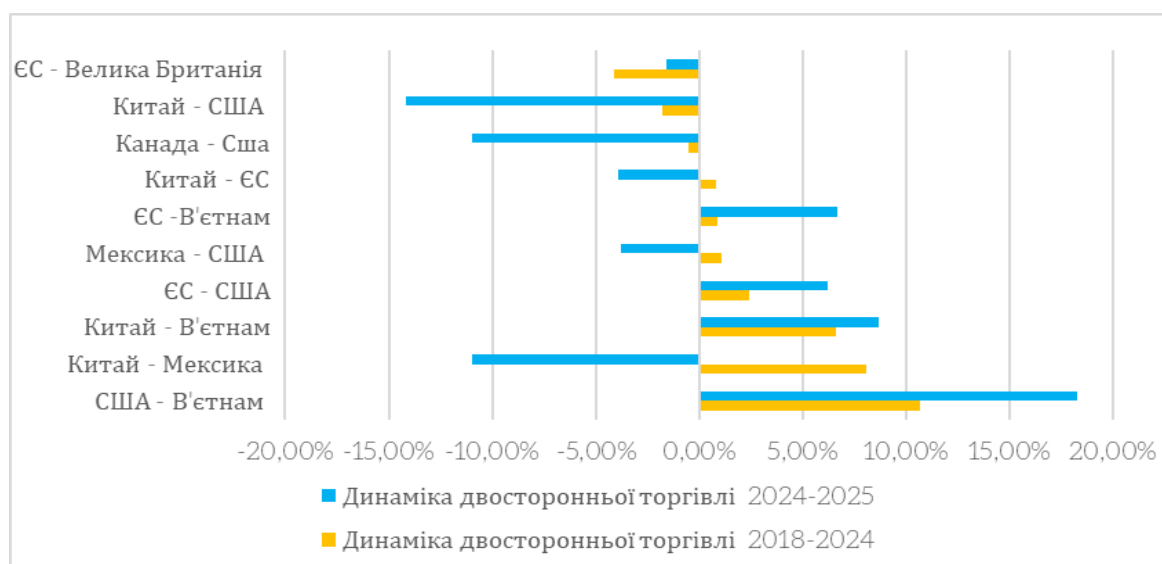

Рис. 1. Річні темпи зростання двосторонніх торговельних потоків відносно середнього світового показника у 2018–2025 рр., %

Джерело: складено за даними [11].

Говорячи про тарифну політику США, варто згадати, що протягом 19-го та початку 20-го століть підвищені митні збори були основним або навіть домінуючим джерелом федеральних доходів держави, значною мірою через відсутність альтернативних податкових інструментів. Постійний від'ємний бюджетний та торговельний баланс в США виник після краху Бреттон-Вудської системи в 1971 році. Пояснюють формування державного дефіциту дві наступні причини: по-перше, після скасування золотого стандарту долар США та державний борг стали виконувати функцію глобальних резервів як джерела безпечних ліквідних активів; по-друге, одночасна зміна порівняльних переваг для економіки США призвела до перенесення трудомісткого виробництва з низькою доданою вартістю до країн із дешевою робочою силою, що посилює залежність держави від імпорту [10]. Водночас виникнення торговельного дефіциту частково пояснюється парадоксом Леонтьєва, згідно з яким США, маючи капіталомістку економіку, експортують трудомісткі товари, які мають значну частку висококваліфікованої робочої сили, а імпортують більше капіталомісткої продукції, для вироблення тих же трудомістких товарів. Тому роль торговельного дефіциту в зовнішній політиці США слід розуміти в контексті ширших економічних трансформацій, таких як нерівномірне зростання продуктивності та зміна моделей споживання і виробництва – збільшення частки послуг у загальній структурі експорту.

Статистичні дані ілюструють зростання темпів торгівлі США із В'єтнамом (рис. 1), що зумовлено такими наслідками тарифної політики Трампа для міжнародного бізнесу, як диверсифікація та реорганізація ланцюгів постачання, або зростання ролі ніршорингу та френдшорингу. У зв'язку з високими тарифами для імпорту з Китаю американські компанії переміщують своє виробництво до сусідніх країн – В'єтнаму, Індії, Тайланду. Після того як американський виробник спортивного одягу та взуття Nike підрахував свої додаткові витрати пов'язані з тарифами приблизно в 1 млрд. дол. США, компанія вирішила ще більше скорочувати своє виробництво у Китаї та переносити його до сусіднього В'єтнаму, де вигоди від дешевої робочої сили зберігаються [12]. Аналогічно, тенденція зростання темпів двосторонніх торговельних потоків між Китаєм та В'єтнамом пояснюється

тим, що переважна більшість продукції продовжує вироблятися в Китаї та згодом перенаправляється на складання та пакування до сусіднього В'єтнаму, звідки потім товари експортуються до США (так звана стратегія «Китай+1») [13]. Імпорт США з В'єтнаму після впровадження тарифів збільшився на 40%, а з Тайваню – на 61%, тоді як імпорту з Мексики – лише на 5% [13]. Отже, В'єтнам та деякі інші країни Південно-східної Азії скористувалися ефектом оберненої оцінки внаслідок тарифної ескалації США. Крім того, зростання часток двосторонньої торгівлі США із В'єтнамом, Індонезією та Індією свідчить про суттєве порушення глобальних ланцюгів доданої вартості (рис. 2).

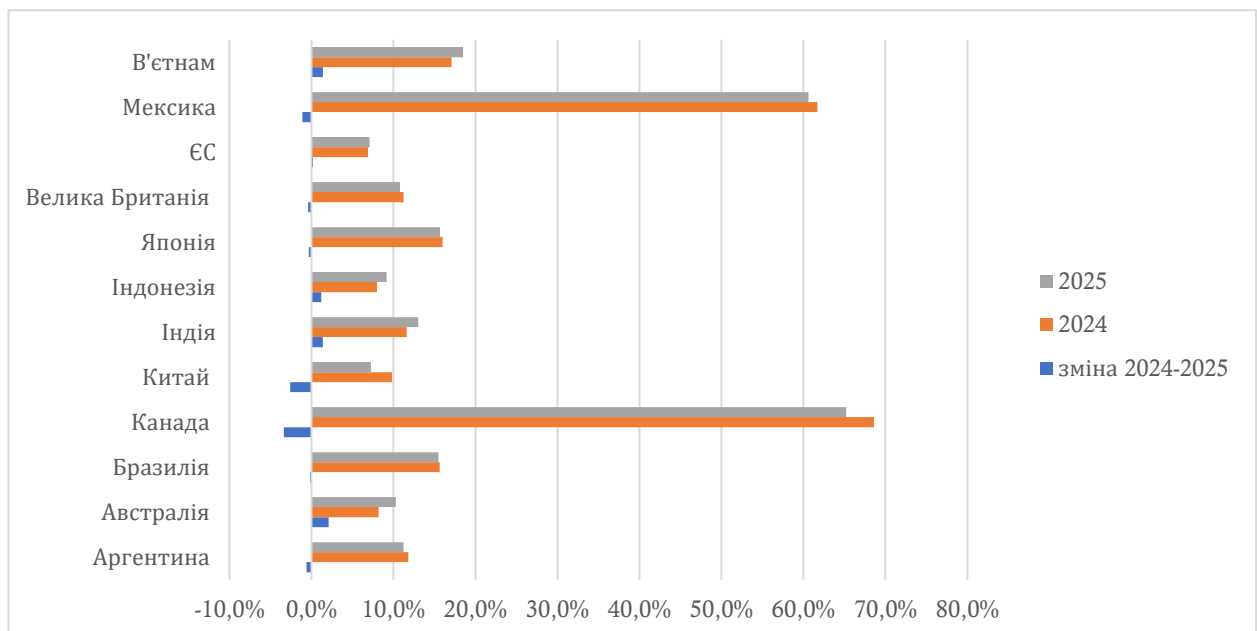

Рис. 2. Динаміка часток обраних торговельних партнерів у двосторонній торгівлі США (у загальному обсязі) у 2024–2025 рр., %

Джерело: складено за даними [14].

Як вже згадувалось, багатонаціональні корпорації почали використовувати стратегію Китай+1, тим самим диверсифікуючи свої ланцюги постачання та процесів формування доданої вартості. Водночас, попри очевидні переваги таких стратегій, як френдшоринг та ніршоринг, вони супроводжуються низкою обмежень і додаткових витрат. Зокрема, торговельна політика адміністрації президента США була сконструйована таким чином, щоб підвищити вартість альтернативних виробничих і

логістичних рішень для китайських та європейських виробників. Керуючись бажанням подолати бюджетний і торговельний дефіцити, тарифна політика Трампа базується на концепції так званого «подвійного шоку», що включає впровадження базової глобальної ставки в 10% , а також «взаємних» і секторальних тарифів, оголошені у квітні 2025 року, що передбачають запровадження додаткових імпорتنих зборів у діапазоні 25%–100% на сталь, алюміній, автомобілі, вантажівки, меблі, мідь, запатентовані ліки тощо [15]. Внаслідок цього міжнародні компанії відчують фінансовий тягар у вигляді збільшення витрат на компенсацію від впроваджених «взаємних» і секторальних тарифних ставок та вже існуючих витрат на диверсифікацію ланцюгів постачання в рамках стратегії Китай+1 [16]. Тому міжнародні бізнеси активніше починають шукати альтернативні стратегії мінімізації витрат внаслідок високих тарифів, як-от частковий рещоринг – перенесення виробництва до США. Це ставить у невігідне становище країни, що розвиваються, які роками будували стратегії економічного розвитку на цінових перевагах робочої сили та виробництва, а не на стратегічній близькості до великих держав, таких як США чи Китай [15]. Динаміка індексу менеджерів із закупівель (PMI, Purchasing Managers' Index) підтверджує, що новий експортний бізнес на ринках, що розвиваються, зазнає менш інтенсивного зростання, тоді як розвинені економіки продовжують переживати спад [17]. Сезонно скоригований глобальний індекс PMI, який відображає стан ділової активності в економіці, знизився до 49,2 у грудні 2025 року, що більшою мірою спровоковано стагнацією загальних нових експортних замовлень, перед сплеском у березні та слабким зростанням промисловості [17]. Для міжнародної торгівлі така політична невизначеність США та реорганізація ланцюгів постачання це означає фрагментацію глобальних мереж створення додаткової вартості, необхідних для промислової інтеграції країн, що розвиваються, та стабільної діяльності міжнародного бізнесу. Адже проблема не лише в зростанні собівартості продукції, а й в затримках та перебоях у логістичній діяльності, зокрема в контейнерних перевезеннях. Внаслідок всього вищезгаданого зростає тренд на регіоналізацію та концентрацію торговельних потоків. Торговля Південь –

Південь лише за 2025 рік зростає на 8% внаслідок френдшорингу. Мова йде про значне зростання торговельних об'ємів між Азією, Африкою та Латинською Америкою; сьогодні 57% експорту країн, що розвиваються, спрямовується до інших країн, що розвиваються в регіоні, порівняно з 38% у 1995 році [11].

Варто відзначити ще один тренд в міжнародній торгівлі, який виник напередодні «Дня Визволення» для економіки США – сплеск імпорту та експорту США в першому кварталі 2025, що виразно характеризує динаміку двосторонньої торгівлі між ЄС та США (рис. 3). Це зумовлено, в першу чергу, тим, що напередодні потенційної торговельної війни між двома партнерами, американські компанії почали закуповувати сировину та необхідні товари для забезпечення свого стоку для продажів та майбутнього виробництва. Після сплеску, в кінцевому результаті профіцит торговельного балансу ЄС зі Сполученими Штатами скоротився з 81 млрд. євро у першому кварталі до 41 млрд. євро (табл. 3) вже у третьому кварталі 2025 року за рахунок якраз-таки зменшення експорту в США [18].

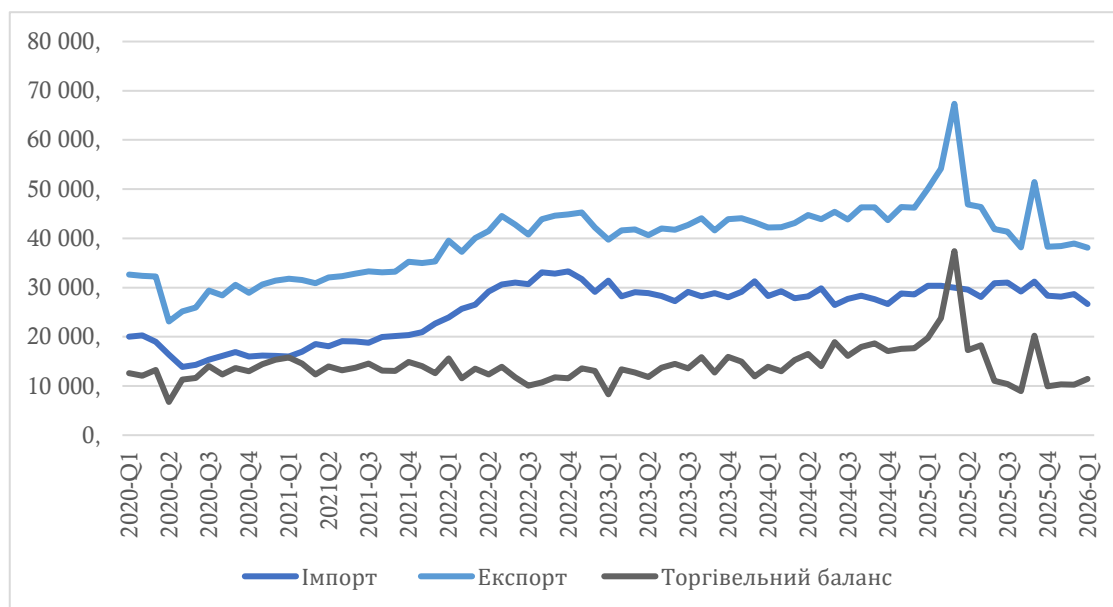

Рис. 3. Динаміка двосторонньої торгівлі товарами між ЄС та США у 2020–2025 рр., млрд. євро

Джерело: складено за даними [18].

Найбільше постраждали європейський автопром та французькі й італійські винороби, а також американські виробники одягу, фабрики яких зосереджені в Китаї (рис. 4). Експорт німецьких автомобілів до США скоротився на 14%, тоді як експорт деталей та устаткування для машинобудування знизився на 9,5% через запровадження тарифів до 50% на сталь, алюміній та супутні вироби [19]. В результаті падіння перевезень нових легкових автомобілів та фургонів до США на 15,9% за перші шість місяців 2025 року, порт Антверпен-Брюгге перетворився на автопарк [19].

Рис. 4. Середньозважена за обсягом торгівлі ставка мита на продукцію різних галузей промисловості у 2024 та 2025 роках, %

Джерело: складено за даними [11].

Своїми діями президентська адміністрація сподівалася залучити іноземні компанії до будівництва заводів та фабрик на території США, водночас повертаючи можливість американським автомобільним компаніям стати більш конкурентоспроможними на внутрішньому ринку. Дійсно, деякі європейські компанії розглядали побудову заводу на території Штатів, проте більшість з них все ж таки відмовилася. Наприклад, великий німецький конгломерат Volkswagen Group планував почати виробництво автомобілів

Audi в 2026 році, проте зі слів головного виконавця компанії через значні збитки від тарифів у розмірі 2,1 млрд. євро за останні 3 квартали, й неуспішні переговори між представниками компанії та адміністрацією Д. Трампа керівництво вирішило відмовитись від проекту [20]. Аргументуючи це так, що з урахуванням нинішніх збитків, компанія не бачить логіки в інвестуванні та створенні додаткових робочих місць без запропонованих гарантій, незважаючи на те, що моделі позашляховиків Audi є найпопулярнішими на ринку США, більшість із яких виробляються у Мексиці, проте з новим 25% митом та правилами країни походження, компанія продовжує втрачати ключовий ринок [20].

Виробництво алкогольної продукції також зазнало проблем. Внаслідок американських тарифів експорт французького вина та продукції на основі вина зменшився на 604 мільйони євро (-4%), головним чином через зниження експорту до Сполучених Штатів. Продажі міцних напоїв та лікерів також скоротилися до 6,9 млрд. євро (-6%). Міжнародна корпорація LVMH заявила, що продажі її вина та міцних напоїв впали на 5% у 2025 році [21]. Разом із цим американські виробники алкоголю також повідомляють про економічний спад. Загальний експорт американських спиртних напоїв у другому кварталі 2025 року впав на 9% порівняно з аналогічним періодом минулого року [22]. Це, зокрема, спровоковано низьким споживчим попитом внаслідок росту інфляції, а також бойкотом американських алкогольних брендів та скороченням працівників. Американський алкогольний магнат – компанія Brown-Forman, якій належать такі відомі бренди як Jack Daniel's, Old Forester та Woodford Reserve оголосила, що звільнила близько 650 співробітників або 12% своєї робочої сили, через зниження попиту [22].

Важливо зазначити, що тарифи Трампа виконують свою основну функцію – генерування державних доходів. Станом на кінець 2025 року американський бюджет отримав 236 млрд. дол. США додаткових доходів з тарифів. Внаслідок чого торговельний дефіцит Сполучених Штатів трохи покращився, знизившись до 52,8 млрд.дол. США у вересні, порівняно із

піком в 136,4 млрд. дол. США в березні 2025 року. Але дефіцит все ще перевищує показники січня–вересня 2024 року на 17% [23]. Негативні наслідки для міжнародної торгівлі і світової економіки в цілому важко переоцінити, навіть після зменшення тарифних ставок багато малих та середніх бізнесів вже ніколи не оговталися, в той час як глобальна реорганізація ланцюгів постачання та виробництва багатонаціональними компаніями все ще знаходиться на стадії переформатування, намагаючись знайти найменш збиткову стратегію.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасна тарифна політика США є наочною демонстрацією того, як внутрішні кризові проблеми держави можуть спровокувати глобальне руйнування ліберальної системи міжнародної торгівлі, що посилює невизначеність та економічні втрати. Під впливом глобалізації міжнародному бізнесу стає важче виживати в умовах тарифної турбулентності. Багатонаціональні корпорації стикаються із великими втратами ринків збуту, зростанням вартості виробництва та зниженням попиту, внаслідок чого починають шукати альтернативні шляхи формування ланцюгів постачання, обираючи більш дружні країни чи ринки із нижчими тарифними ставками (В'єтнам, Індія, Таїланд, Індонезія). Разом із цим багаторічні партнерські відносини торговельних партнерів США набувають абсолютно нового характеру. Країни змушені йти на поступки своїм національним інтересам заради домовленостей про зниження тарифних ставок, а інші вступають в торговельну війну. Паралельно починає утворюватися дисбаланс у світовій економіці внаслідок регіоналізації торгівлі та виробничих потужностей на Глобальному Півдні. Країни, що розвиваються, користуючись ефектом оберненої оцінки, залучають нових партнерів і іноземні інвестиції, водночас нерівномірний розподіл переваг між економіками регіону сприяє поглибленню асиметричної залежності одних держав від інших. Водночас, процес диверсифікації ланцюгів постачання та дистанціювання від США посилює позиції альтернативних центрів впливу, зокрема Китаю, у боротьбі за економічне та політичне домінування. У

довгостроковій перспективі це створює ризик відтворення подібних торговельних залежностей вже від Китаю, що потенційно загрожує ескалацією нових хвиль торговельних протистоянь. В результаті це може призвести до поглиблення рецесії світової економіки, деглобалізації та формування окремих економічно-політичних блоків із домінуючими центрами сили, що зумовить незворотну фрагментацію глобальної торговельної системи та багаторазово підвищить ризики розгортання міждержавних та міжблокових воєнно-політичних конфліктів. Перспективи подальших досліджень автори вбачають у формуванні та оцінюванні ймовірності реалізації різних сценаріїв посилення торговельної конфронтації між країнами світу, а також у дослідженні їх впливу на трансформацію глобальної торговельної системи, структуру міжнародної торгівлі та стабільність світових економічних зв'язків.

Література

1. Yale Program on Budgeting and Global Trade. State of U.S. tariffs. Yale Budget Lab. 2025, 17 Oct. URL: <https://budgetlab.yale.edu/research/state-us-tariffs-october-17-2025> (дата звернення: 21.04.2026)
2. Мазаракі А., Мельник Т. Зростання невизначеності на світовому ринку в умовах тарифної політики США. *Scientia fructuosa*. 2025. № 161(3). С. 4–22. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(161\)01](https://doi.org/10.31617/1.2025(161)01)
3. Abukari Y., Saluja R. Potential Trump tariff conflict in 2025 and its implications for international trade. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*. 2025. Vol. 16(4). P. 904-915. DOI: [https://doi.org/10.14505/tpref.v16.4\(36\).08](https://doi.org/10.14505/tpref.v16.4(36).08)
4. Azim S., Rooh S., Malik M. F., Shah S. M. A. The fragmentation of global trade: From protectionism to gated globalization. *Social Sciences & Humanity Research Review*. 2025. Vol. 3(2). DOI: <https://doi.org/10.63468/sshrr.015>

5. Стржельська І. О., Калюжна Н. Г. Геополітичні витоки торговельної конфронтації між США та Китаєм. *Бізнес Інформ*. 2025. № 9. С. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-8-16>
6. Govindharaj Y. Trade policy in the Trump era: Globalization, trade wars, and U.S.-BRICS countries tariff relations – An empirical assessment. *Journal for Basic Sciences*. 2025. Vol. 25(8). С. 374–389.
7. Кальченко Т., Олійник В., Фурсова О. Сучасні траєкторії глобальних торговельних конфліктів. *Економіка і регіон*. 2025. № 2(97). С. 78–84. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2\(97\).3790](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2(97).3790)
8. Essiz F. P. Tariffs and trade wars: The rise of protectionism in the global economy. In: *The age of economic nationalism: The end of globalization?* 2025. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub911.c3777>
9. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) : міжнародний документ від 30.10.1947. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264 (дата звернення: 21.04.2026)
10. Martínez García E., Sposi M. A history of U.S. tariffs: Quantifying strategic trade-offs in tariff policy design. *Latin American Journal of Central Banking*. 2025. P. 100187. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.latcb.2025.100187>
11. UNCTAD. Global Trade Update (January 2026): Top trends redefining global trade in 2026. URL: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-january-2026-top-trends-redefining-global-trade-2026> (дата звернення: 21.04.2026)
12. Meyer G. C., Lakshmi A., Müller F. Sports shoes' supply chain is pain point in Trump's tariff war. *Financial Times*. 2025. URL: <https://www.ft.com/content/c6fee2b2-5860-40ae-a2de-813f5898dc86> (дата звернення: 21.04.2026)
13. Agarwal P., Keane J., Mendez-Parra M. After a year of Trump, who are the winners and losers from US tariffs? *The Conversation*. 2026. URL: <https://theconversation.com/after-a-year-of-trump-who-are-the-winners-and-losers-from-us-tariffs-273925> (дата звернення: 21.04.2026)

14. Hufbauer G. C., Zhang Y. Trump's trade war wreaked little havoc on trade patterns last year. Peterson Institute for International Economics. 2026. URL: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2026/trumps-trade-war-wreaked-little-havoc-trade-patterns-last-year> (дата звернення: 21.04.2026)

15. Kim W.-H. US tariff policy and a transformation of global trade architecture. *Asia and the Global Economy*. 2025. Vol. 5(2). P. 100120. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aglobe.2025.100120>

16. Yueh L. President Trump's challenge to global value chains. *Forbes*. 2025. URL: <https://www.forbes.com/sites/lbsbusinessstrategyreview/2025/02/06/president-trumps-challenge-to-global-value-chains/> (дата звернення: 21.04.2026)

17. Pan J. Global trade declines at end of 2025. S&P Global Market Intelligence. 2025. URL: <https://www.spglobal.com/market-intelligence/en/news-insights/research/2026/01/global-trade-declines-at-end-of-2025> (дата звернення: 21.04.2026)

18. EU trade with the United States. European Commission – Eurostat. 2025. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_trade_with_the_United_States_-_latest_developments (дата звернення: 21.04.2026)

19. O'Carroll L. Thousands of vehicles sit idle at EU port as Trump's tariffs leave their mark. *The Guardian*. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/business/2025/jul/15/thousands-of-vehicles-sit-idle-at-eu-port-antwerp-bruges-trumps-tariffs-leave-mark> (дата звернення: 21.04.2026)

20. Piovaccari G., Steitz C., Waldersee V. Some European companies wary of expanding in US amid tariff chaos. *Reuters*. 2025. URL: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/some-european-companies-question-us-expansion-amid-tariff-chaos-2025-04-25/> (дата звернення: 21.04.2026)

21. EU wine exports drop by 6% in 2025 as demand weakens in key markets. *Vinetur*. 2026. URL: <https://www.vinetur.com/en/2026031697605/eu-wine-exports-drop-by-6-in-2025-as-demand-weakens-in-key-markets.html> (дата звернення: 21.04.2026)

22. Klawans J. Tariffs have American whiskey distillers on the rocks. *The Week*. 2025. URL: <https://theweek.com/business/economy-whiskey-tariffs-american-distillers> (дата звернення: 21.04.2026)

23. Grantham-Philips W., Wiseman P. Trump overturned decades of US trade policy in 2025. See the impact of his tariffs, in four charts. *Associated Press*. 2026. URL: <https://apnews.com/article/trump-tariffs-economy-liberation-day-d3458da225c1fdfade97ed494b23e868> (дата звернення: 21.04.2026)

References

1. Yale Program on Budgeting and Global Trade (2025), “State of U.S. tariffs”, Yale Budget Lab, available at: <https://budgetlab.yale.edu/research/state-us-tariffs-october-17-2025> (Accessed 21 Apr. 2026).

2. Mazaraki, A. and Melnyk, T. (2025), “Growth of uncertainty in the global market under the U.S. tariff policy”, *Scientia Fructuosa*, vol. 161(3), pp. 4–22. [https://doi.org/10.31617/1.2025\(161\)01](https://doi.org/10.31617/1.2025(161)01).

3. Abukari, Y. and Saluja, R. (2025), “Potential Trump tariff conflict in 2025 and its implications for international trade”, *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*, vol. 16(4). [https://doi.org/10.14505/tpref.v16.4\(36\).08](https://doi.org/10.14505/tpref.v16.4(36).08).

4. Azim, S., Rooh, S., Malik, M.F. and Shah, S.M.A. (2025), “The fragmentation of global trade: From protectionism to gated globalization”, *Social Sciences & Humanity Research Review*, vol. 3(2). <https://doi.org/10.63468/sshr.015>.

5. Strzhelska, I.O. and Kalyuzhna, N.H. (2025), “Geopolitical origins of trade confrontation between the USA and China”, *Biznes Inform*, vol. 9, pp. 8–16. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-8-16>.

6. Govindharaj, Y. (2025), “Trade policy in the Trump era: Globalization, trade wars, and U.S.-BRICS tariff relations – An empirical assessment”, *Journal for Basic Sciences*, vol. 25(8), pp. 374–389.

7. Kalchenko, T., Oliinyk, V. and Fursova, O. (2025), “Modern trajectories of global trade conflicts”, *Ekonomika i rehion*, vol. 2(97), pp. 78–84. [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2\(97\).3790](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2(97).3790).

8. Essiz, F.P. (2025), “Tariffs and trade wars: The rise of protectionism in the global economy”, *The age of economic nationalism: The end of globalization?*. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub911.c3777>.

9. Verkhovna Rada of Ukraine (1994), “General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1947)”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264 (Accessed 21 Apr. 2026).

10. Martínez García, E. and Sposi, M. (2025), “A history of U.S. tariffs: Quantifying strategic trade-offs in tariff policy design”, *Latin American Journal of Central Banking*, p. 100187. <https://doi.org/10.1016/j.latcb.2025.100187>.

11. UNCTAD (2026), “Global Trade Update (January 2026): Top trends redefining global trade in 2026”, available at: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-january-2026-top-trends-redefining-global-trade-2026> (Accessed 21 Apr. 2026).

12. Meyer, G.C., Lakshmi, A. and Müller, F. (2025), “Sports shoes’ supply chain is pain point in Trump’s tariff war”, *Financial Times*, available at: <https://www.ft.com/content/c6fee2b2-5860-40ae-a2de-813f5898dc86> (Accessed 21 Apr. 2026).

13. Agarwal, P., Keane, J. and Mendez-Parra, M. (2026), “After a year of Trump, who are the winners and losers from US tariffs?”, *The Conversation*, available at: <https://theconversation.com/after-a-year-of-trump-who-are-the-winners-and-losers-from-us-tariffs-273925> (Accessed 21 Apr. 2026).

14. Hufbauer, G.C. and Zhang, Y. (2026), “Trump’s trade war wreaked little havoc on trade patterns last year”, *Peterson Institute for International Economics*, available at: <https://www.piie.com/blogs/realtime->

[economics/2026/trumps-trade-war-wreaked-little-havoc-trade-patterns-last-year](#)

(Accessed 21 Apr. 2026).

15. Kim, W.-H. (2025), “US tariff policy and a transformation of global trade architecture”, *Asia and the Global Economy*, vol. 5(2), p. 100120. <https://doi.org/10.1016/j.aglobe.2025.100120>.

16. Yueh, L. (2025), “President Trump’s Challenge to Global Value Chains”, *Forbes*, available at: <https://www.forbes.com/sites/lbsbusinessstrategyreview/2025/02/06/president-trumps-challenge-to-global-value-chains/> (Accessed 21 Apr. 2026).

17. Pan, J. (2025), “Global trade declines at end of 2025”, S&P Global Market Intelligence, available at: <https://www.spglobal.com/market-intelligence/en/news-insights/research/2026/01/global-trade-declines-at-end-of-2025> (Accessed 21 Apr. 2026).

18. European Commission – Eurostat (2025), “EU trade with the United States – latest developments”, available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_trade_with_the_United_States_-_latest_developments (Accessed 21 Apr. 2026).

19. O’Carroll, L. (2025), “Thousands of vehicles sit idle at EU port as Trump’s tariffs leave their mark”, *The Guardian*, available at: <https://www.theguardian.com/business/2025/jul/15/thousands-of-vehicles-sit-idle-at-eu-port-antwerp-bruges-trumps-tariffs-leave-mark> (Accessed 21 Apr. 2026).

20. Piovaccari, G., Steitz, C. and Waldersee, V. (2025), “Some European companies wary of expanding in US amid tariff chaos”, *Reuters*, available at: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/some-european-companies-question-us-expansion-amid-tariff-chaos-2025-04-25/> (Accessed 21 Apr. 2026).

21. Vinetur (2026), “EU wine exports drop by 6% in 2025 as demand weakens in key markets”, available at: <https://www.vinetur.com/en/2026031697605/eu-wine-exports-drop-by-6-in-2025-as-demand-weakens-in-key-markets.html> (Accessed 21 Apr. 2026).

22. Klawans, J. (2025), “Tariffs have American whiskey distillers on the rocks”, The Week, available at: <https://theweek.com/business/economy-whiskey-tariffs-american-distillers> (Accessed 21 Apr. 2026).

23. Grantham-Philips, W. and Wiseman, P. (2026), “Trump overturned decades of US trade policy in 2025. See the impact of his tariffs, in four charts”, Associated Press, available at: <https://apnews.com/article/trump-tariffs-economy-liberation-day-d3458da225c1fdfade97ed494b23e868> (Accessed 21 Apr. 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 28.04.26

Прорецензовано / Revised: 09.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26